

Waghete. Areszt i śmierć za dredy i brody

5 października 2013

W dniach 21-23 września 2013 roku połączone jednostki indonezyjskich sił bezpieczeństwa przeprowadziły gwałtowne naloty na miasto Waghete w Papui Zachodniej, największą miejscowość dystryktu Deiyai. W operacji udział wzięły mobilne brygady policji Brimob, policja z regionu Paniai oraz żołnierze z indonezyjskiej jednostki wojskowej Timsus 753 (TNI). Akcjami dowodził Sammy Rony, wysoki komisarz policji z Paniai.

Podczas pierwszej fazy operacji żołnierze z indonezyjskich sił bezpieczeństwa aresztowali 15 Papuasów posiadających długie włosy, brody lub dredy. Brody i długie włosy to element kultury papuaskich plemion sięgający zamierzchłych czasów. Według dyletanckiej próby obranej przez indonezyjskie dowództwo, dredy i długie włosy są cechą rozpoznawczą oddziałów TPN/OPM, czyli papuaskich partyzantów walczących o niepodległość Papui Zachodniej drogą działań zbrojnych. Tak więc zgodnie z tą miarą, broda i długie włosy u papuaskiego mężczyzny stają się wskaźnikiem działań niepodległościowych, a ludzie je noszący mogą zostać uznani za przestępców.

Indonezyjskie jednostki powróciły do Waghete w poniedziałek, dwa dni później. Tym razem kilkuset członków formacji Brimob chodziło od domu do domu – poszukując zwolenników zachodniopapuaskiej niepodległości dokonywali drobiazgowych przeszukiwań. W trakcie tych działań posunęli się do konfiskat noży, maczet, siekier, toporów, łuków i strzał, łopat, telefonów komórkowych, płyt z muzyką oraz tradycyjnego rękodzieła z wizerunkiem zakazanych niepodległościowych symboli. Na muszce funkcjonariuszy ponownie znaleźli się wszyscy papuascy mężczyźni noszący długie włosy, dredy bądź brody, zagrożono im, że jeśli ich nie zetną zostaną rozstrzelani na miejscu. Represjom kulturowym towarzyszyły represje ekonomiczne. Jak zauważa Selpius Bobii większość cywilów w regencji Deiyai jest rolnikami posiadającymi uprawy na stokach gór, którym zabrano narzędzia pracy. Konfiskatę tradycyjnej broni też należy zaliczyć do kulturowej opresji, gdyż dla plemienia Mee mieszkającego w tym regionie jest ona nieodłączną częścią życia.

Kontrola prowadzona przez indonezyjskich funkcjonariuszy posuwała się do ruchów absurdałnych i poniewierających. Yohanes Mote, działacz na rzecz praw człowieka z Waghete, relacjonuje, że policjanci sprawdzali także koteki, tradycyjne osłony na penisa, noszone przez mężczyzn. „Wewnątrz koteki nie można znaleźć nic więcej niż tylko męskie genitalia. Dlaczego więc sprawdzali ich wnętrze?” – pyta zauważając, że nie zainteresowano się równocześnie hazardem i alkoholem „unicestwiającym naszych ludzi”. Kontrola kotek, a także widok dwóch papuaskich matek udających się do swych ogrodów bez skonfiskowanych wcześniej narzędzi, zbulwersował grupę młodych ludzi, którzy postanowili zaprotestować.

Według relacji indonezyjskich sił bezpieczeństwa, podczas zamieszek, grupa demonstrantów obrzuciła funkcjonariuszy kamieniami i kijami. Zdaniem papuaskich świadków wystąpienie było pokojowe, kamienie podniosły nie więcej niż trzy-cztery osoby, a miotane przez nie bryły nie dosięgły nawet

zamierzonego celu. Wystąpienie oburzonego tłumu dla interweniującego oddziału okazało się wystarczającym powodem aby użyć ekstremalnych środków represji. Indonezyjscy funkcjonariusze z jednostki Brimob nie zawahali się sięgnąć po ostrą amunicję. W rezultacie postrzału w bok (kula przeszła przez plecy) na miejscu zginął Alpius Mote. Ciężko ranny został Fransiskus Dogopia, który raniony w brzuch i prawą stronę szyi znalazł się w stanie krytycznym. Rany postrzałowe w klatkę piersiową odniósł Alex Mote. Ponadto za odmowę ścięcia włosów policjanci aresztowali dwie osoby.

Odmienny obraz zdarzeń i sam cel podjętej misji przedstawiają reprezentanci indonezyjskiej policji. Sammy Rony, bezpośrednio nadzorujący akcję utrzymuje, że podległe mu jednostki przybyły do Waghete aby stworzyć strefę bezpieczeństwa dla ludności cywilnej; działania wymierzone były w praktyki związane z hazardem, alkoholizmem i obnoszenie w sferze publicznej niebezpiecznych przedmiotów. Same rozruchy miały natomiast podłoże bardziej polityczne, związane z lokalnymi wyborami, nie dotyczyły domniemanych nadużyć policji. Według rzecznika regionalnej policji, Suliyto Pudjo Hartono indonezyjskie służby nie naruszyły żadnych przepisów. Na prowokację ze strony demonstrantów odpowiedziały najpierw strzałami w powietrze. Papuascy cywile jednak nadal używali kamieni, a nawet jak oznajmił Hartono, stawali się coraz bardziej „anarchistyczni”, do tego stopnia, że policjanci oddali strzały w ich kierunku. Jak przekonywał Hartono na rosnącą „anarchizację” policjanci odpowiedzieli zgodnie z procedurami, a ofiara śmiertelna zmarła w szpitalu. Zdaniem rzecznika gdyby nie oddano tych strzałów wystąpienie mieszkańców przerodziłoby się w coś znacznie poważniejszego.

Wydarzenia w Waghete zostały zgodnie potępione przez działaczy praw człowieka, organizacje niepodległościowe i przedstawicieli lokalnych kościołów. Benny Giay z Synodu Kingmi posiadający rodzinę w Waghete w wypowiedzi dla australijskiego oddziału Guardiana powiedział: „Rząd Indonezji

sądzi, że Papuasi, mający długie włosy są dzicy, chodzą więc z długimi nożycami i próbują im je obciąć”. Organizacja Free West Papua Campaign oświadczyła, że „ta ohydna zbrodnia przeciw ludzkości jest rażącym naruszeniem praw człowieka przez indonezyjską policję w okupowanej Papui Zachodniej”. Wezwano również do natychmiastowego uwolnienia wszystkich zatrzymanych podczas opisanych zająć. Selpius Bobii podkreślił, że indonezyjscy żołnierze i policjanci wreszcie „powinni zrozumieć i szanować kulturowy i społeczny sposób życia mieszkańców Papui”, zamiast prowadzić lekkomyślne działania, które pociągają za sobą ofiary i naruszenie życia niewinnych cywilów.

Opracowanie: Damian Żuchowski
Dla „Wolnych Mediów”

ŹRÓDŁA

1. Selpius Bobii „Tragic Bloodshed in Waghete, Papua – Suspected Serious Human Rights Violations”
2. Selpius Bobii “Preliminary report into Waghete deaths and sweepings”

[Preliminary report into Waghete deaths and sweepings](#)

3. “1 dead, 3 shot in Waghete, Paniai by Brimob for refusing to shave dreadlocks”

[1 dead, 3 shot in Waghete, Paniai by Brimob for refusing to shave dreadlocks](#)

4. “Investigate Deadly Shooting in Papua”
<http://reliefweb.int/report/indonesia/investigate-deadly-shooting-papua>

5. “Student shooting in Deiyai, Human Rights Activists Ask the

Chief Perpetrators and Evaluation Uninstall Police in Papua”
<http://papuareality.blogspot.com/2013/09/student-shooting-in-deiyai-human-rights.html>

6. Yermias Degei “Sorotan Penembakan Pelajar di Deiyai, Aktivis HAM Minta Kapolri Copot Pelaku dan Evaluasi Polisi di Papua”
<http://www.majalahselangkah.com/content/penembakan-pelajar-di-deiyai-aktivis-ham-minta-kapolri-copot-pelaku-dan-evaluasi-polisi-di-papua>

7. Nurlina Umasugi “Gedung DPRD Papua ,diduduki’ mahasiswa”
<http://daerah.sindonews.com/read/2013/09/25/26/787221/gedung-dprd-papua-diduduki-mahasiswa>